

EL LLENGUATGE

L'esment

El substantiu *esment*, en amplis sectors de la nostra comunitat parlant, és més aviat propi de la llengua culta. Dit d'una altra manera, són molts els qui no tenen aquest mot en el seu llenguatge heretat però l'han recuperat o adquirit per mitjà de la llengua escrita o literària, i se'n serveixen especialment quan ells mateixos volen fer literatura, quan parlen en públic, en el transcurs d'un debat o d'un col·loqui. I com que han perdut l'esma de l'ús d'aquest mot no és gens estrany que sovint li atribueixin un valor que no té, dit més exactament, que l'usin en una frase verbal que no correspon a les idees que volen expressar.

Aquest nom, efectivament, s'usa especialment en frases verbals i, de fet, tal com assenyala la Gran Enciclopèdia Catalana, en alguns dels seus diversos significats no es pot usar sinó formant part d'aquest tipus de frases. Així, significant coneixença d'un fet, direm *Tinc esment d'un cas semblant* però la frase «L'esment d'aquell cas em fou molt útil» és impossible, volem dir que pertany a la llengua teòrica. Aquestes frases verbals en què intervé el substantiu *esment* són, essencialment, les següents: *Tenir* (o *haver*) *esment d'alguna cosa* (tenir-ne coneixença), *venir a esment alguna cosa* (acudir al pensament), *fer esment d'alguna cosa* (fer-ne menció, dir-la), *parar* (o *posar*) *esment en alguna cosa* (posar-hi atenció, fixar-s'hi).

La confusió més freqüent originada per la manca de la coneixença del valor exacte de cada una d'aquestes frases és la que té lloc entre *tenir esment* i *fer esment*. Dit encara amb més precisió, hom s'inclina ben sovint a fer ús de la segona, *fer esment*, en casos en què hauria calgut, si de cas, recórrer a la primera. El fet deu obeir, segurament, al gran nombre de locucions i de frases verbals amb el verb *fer* amb què compta la nostra llengua. Però no cal dir que això no justifica de substituir, amb aquest verb, els de totes les altres frases, molt especialment quan aquestes substitucions comporten un canvi de significat. És cert que certs textos, com és ara la divagació poètica, la rememoració nostàlgica, etc., conviden sovint a l'ús de certes expressions amb valor poc precís. Però, tanmateix, per imprecises i difuses que siguin les idees en què hom s'esplaija, *fer-ne esment* sempre vol dir «dir-les, manifestar-les», i *tenir-ne esment* significa «tenir-ne coneixença», «no deixar d'ignorar-les».

Albert Jané